

En kulturutbildning för 10-talet

Om utvecklingstendenser och utbildningsbehov inom kultursektorn

Lena Stenmar

Innehållsförteckning

Bakgrund	3
Projektet	3
Definitioner	3
Utvecklingstendenser	4
Om konsten	4
Om kulturens roll i EU	5
Om svensk kulturpolitik	5
Om kultursektorn som arbetsmarknad och försörjning	6
Om kraven på kulturarbetarna	8
Utbildningsbehov	9
Om tendenser och konsekvenser	11
Gränsöverskridande verksamheter	11
Internationalisering	12
Projektifiering	12
Professionalisering	13
Breddad finansiering	13
Entreprenörskap	14
Moderna ledarskap	14
Avslutande reflektioner	15
<i>Bilaga 1: Personerna vi samtalande med och de som deltog från Kulturverkstan</i>	16
<i>Bilaga 2: Kunskaper och färdigheter som kommer att krävas av kulturarbetare</i>	17

Bakgrund

Nätverkstan Kultur i Väst erbjuder olika former av stöd för konstnärer och kulturarbetare. En viktig del av verksamheten är de utbildningar och kurser vi ger, där Kulturverkstan är ett exempel. Den tvååriga utbildningen syftar både till att stärka kulturarbetare i arbetet med att realisera kulturprojekt och att finna sin försörjning. Kulturverkstan har under åren utvecklats kontinuerligt både form- och innehållsmässigt. Som ett led i arbetet med att utveckla utbildningen arbetade Kulturverkstans utbildningsledning under 2007 och 2008 med projektet ”En Kulturverkstad för 2010-talet”.

PROJEKTET

Det övergripande syftet med projektet var att undersöka kultursektorns framtida kompetens- och utbildningsbehov. Vi samtalade med ett tiotal personer enskilt och ytterligare ett trettiotal i grupp. De representerade olika delar av konst- och kultursektorn, deltagare på Kulturverkstan, lärare och föreläsare, ledningsgrupp, andra utbildningar, forskare, kulturdebattörer och konstnärer. Minst två från Kulturverkstans utbildningsledning deltog i varje samtal, en av oss ledde samtalet, den andra antecknade. När alla samtal hade genom-

förts analyserade jag det skriftliga materialet. Jag började med en kategorisering under rubrikerna UTVECKLINGSTENDENSER OCH UTBILDNINGSBEHOV. Sedan analyserade jag rubrikerna var för sig och skapade underrubriker. Allt redovisas här nedan. Under arbetet blev andra, mer övergripande tendenser synliga. Dessa presenteras i tillsammans med mina tankar om konsekvenser för kulturarbetare och utbildningsanordnare under rubriken OM TENDENSER OCH KONSEKVENSER.

Jag har själv arbetat med Kulturverkstan sedan 2001. Innan dess gick jag utbildningen och ingick då i den första kull som antogs 1999. Självklart är det bara möjligt att lyfta fram en bråkdel av alla kloka tankar som kom upp i samtalen. Jag har därför helt självsvåldigt valt att presentera något av det som jag uppfattar som mest relevant i arbetet med att utforma nya utbildningar. Rapporten är kanske därför mest intressant för alla som arbetar med utbildningar inom kulturområdet. Men jag tror också den kan intressera andra kulturarbetare.

DEFINITIONER

Några av de begrepp som förekommer i rapporten kräver sin förklaring. Som vi alla vet är begrep-

”Konsten skall
råda bot på allt.”
– Kerstin Quentzer

pet kultur snårigt och mångtydigt. Den definition som jag utgår ifrån här har vuxit fram under de tio år som jag arbetat med Kulturverkstan. Det ligger nära det antropologiska kulturbegreppet och inkluderar alla aktiviteter och artefakter inom konst- och kulturfältet.

I begreppet *kulturarbetare* inkluderas förutom konstnärer även de som arbetar med ”allt det där andra”, med och runt konsten och kulturen. Här avses allt som krävs för att kulturprojekt skall kunna förverkligas och nå sin publik. Självklart finns det i allt detta arbete en konstnärlig dimension, en kvalitetsaspekt och ett krav på djup kunskap om fältet. I begreppet kulturarbetare inkluderas kuratorer, ledare och medarbetare i kulturorganisationer och producenter. Jag inkluderar också det arbete som i Göteborgs kulturpolitiska strategi kallas konstförmedling. Kulturarbetaren är nästan alltid en person som brinner för konst- och kultur och arbetet är ofta helt eller delvis ideellt.

Där begreppet *konstnär* och *konst* förekommer i rapporten avses ett mer traditionellt konstbegrepp, som kan associeras till ”de sköna konsterna”.

Utvecklingstendenser

Vilka viktiga utvecklingstendenser beskrevs då av personerna vi samtalade med? Jag har valt att presentera några som jag tror kan ha betydelse för kultursektorn och för kulturarbetares möjlighet att finna sin försörjning där.

OM KONSTEN

Många av dem vi samtalat med tror att konsten alltmer kommer att nyttiggöras för tillväxt, hälsovård, integration och annat. Någon uttrycker det så här: ”Det krävs idag mer av konsten än att bara vara konst – det har skett en påtaglig instrumentalisering av offentligt stödd konst.” Detta innebär både faror och möjligheter för kulturarbetare, menar man. En fara är att den konstnärliga integriteten hotas. Konstnären Jörgen Svensson betonar att det inte behöver vara en motsättning mellan konsten som finns för sin egen skull och en instrumentalisering av konsten. Konflikten är enligt honom övergående. Problemet är att konstvärlden ofta är ett slutet system och konstmiljön alltför exkluderande. Vi måste därför hitta vägar att vidga konsten, menar Jörgen.

Flera tar upp att relationen mellan konstnären och publiken kommer att vara mer jämlik i framtiden. Nu växer det upp en generation i vårt sam-

”EU saknar legitimitet – det är marknads Europa. Man behöver fylla ’hårdvaran med mjukvara’ och därmed fylla EU-projektet med innehåll.”

– Annika Strömberg

hülle som är vana vid att vara delaktiga i ett konstnärligt skapande, som inte kommer att nöja sig med att bara vara åskådare eller publik utan kräva interaktivitet och delaktighet. Frågan är hur konstnärer och kulturarbetare kommer att förhålla sig till detta?

Leslie Johnson, konstnär och rektor för Valands Konsthögskola, ser en annan utveckling inom konstvärlden som innebär en rörelse från politisk konceptkonst tillbaka till hantverk och objekt som går att sälja på en marknad. Skillnaden mellan kommersiell- och ickekommersiell konst upplöses alltmer i och med denna förändring. Leslie menar också att den svenska konstvärlden öppnar sig alltmer för en internationell marknad.

OM KULTURENS ROLL I EU

Kulturen bidrar redan idag till ett hållbart och konkurrenskraftigt EU i enlighet med Lissabondeklarationen menar Annika Strömberg, Västra Götalandsregionens EU-ombud i Bryssel. Men EU saknar legitimitet bland de flesta – det är fortfarande marknads Europa. Nu behöver man ”fylla hårdvaran med mjukvara” och därmed EU-projektet med innehåll. Annika berättar att José Manuel Barosso, EU-kommissionens ordförande, i ett tal betonat att kultur inte enbart bidrar till

tillväxt utan också stärker mänskliga rättigheter, yttrandefrihet och civilsamhället. EU blir därmed inte bara ett ekonomiskt projekt. Det sociala Europa börjar ta form och det centrala är dess värden. Kulturpolitiken kan därför fungera som ett kitt för EU:s legitimitet i framtiden och utformas i spänningsfältet mellan instrumentella och ideella krafter, tror Annika.

Hon lyfter också fram globaliseringens och regionaliseringens ökande betydelse på nationalstatens bekostnad. EU och regionerna blir starkare och kommer att växeldra för att driva utvecklingen framåt. Denna förskjutning av makten kommer att få konsekvenser för såväl EU:s som den svenska kulturpolitiken, enligt Annika.

OM SVENSK KULTURPOLITIK

Flera tar upp att den konsensus som sedan länge funnits inom svensk kulturpolitik har brutits i och med den nya regeringen. Man frågar sig om vi inte har en mer konfliktinriktad kulturpolitik framför oss. En parallell process är att den statliga kulturpolitiken alltmer demonterats och den regionala och kommunala ökat i betydelse. Göran Dahlberg, redaktör för tidskriften Glänta, menar att ett problem med den rådande kulturpolitiken har varit att kulturen förväntas lösa alla samhällets problem.

*”Kultursektorn
inom EU-området
omsätter redan idag
mer än bilindustrin
och fortsätter att
öka.”*

– Lotta Lekvall.

Kanske får vi nu en kulturpolitik som mer är inriktad på konst, där det breda kultur- och utbildningsbegreppet förlorar i betydelse och demokrati-frågorna flyttas dit de hör hemma?

OM KULTURSEKTORN SOM ARBETS- MARKNAD OCH FÖRSÖRJNING

Arbetsmarknaden för konstnärer och kulturarbetare ökar och kommer att fortsätta öka, menar flera av de personer vi samtalat med. Orsaker som nämns är att kulturen närmar sig andra sektorer i samhället och traditionella gränser suddas ut. Som exempel tar Annika Strömberg upp de kulturerheter som idag finns inom Göteborgs kommun, Västra Götalandsregionen och på nationell nivå. Dessa kommer troligtvis inte att finnas som separata enheter i framtiden. I stället tror Annika att kulturen kommer att vara en integrerad del av all verksamhet – kommunalt, regionalt och nationellt – där kreativa människor kommer att finna arbetstillfällen på ett sätt som vi inte kan förutspå idag.

Lotta Lekvall, VD för Nätverkstan, tar upp det faktum att kultursektorn inom EU redan idag omsätter mer än bilindustrin och omsättningen fortsätter att öka. Arbetsmarknaden för kulturarbetare ökar i och med detta, menar Lotta, men förändras samtidigt radikalt.

Vi kommer att se färre fasta anställningar inom konst- och kulturområdet, förespår Inger Eide Jensen, styrelseordförande för tidskriften Ord&Bild. Teatrarna har redan halverat antalet fasta tjänster och man talar om att livstidsanställningar försvinner och att arbetsmarknaden ”projektifieras”. För att överleva varvar idag många kulturarbetare projektanställningar med a-kassa. Men a-kassan försämras och kan inte längre fungera som en hållbar lösning på försörjningsproblemen. Inger tror att kulturarbetare i allt högre grad själva måste skapa sin egen arbetsmarknad i framtiden.

Det har skett en professionalisering av den offentligt finansierade kultursektorn inom Västra Götalandsregionen som har lett till att det uppstått ett nytt arbetsfält, menar Niklas Rydén, konstnärlig ledare för scenen Atalante. Samtidigt som arbetsmarknaden ökar, försämras en del av de möjligheter till försörjning som funnits inom konst- och kulturlivet. De fria grupperna byggdes upp med hjälp av a-kassan. Nu förändrade a-kassareglerna och det är ännu oklart hur denna förändring kommer att påverka kulturlivet, menar Niklas.

Flera av dem som vi har talat med betonar att Västra Götalandsregionen är den region som satsar mest pengar per capita på kultur. Här refererar man till Richard Florida, den amerikanske

urbanteoretikern, som ser ett samhälle byggt på kreativitet växa fram. Enligt Florida blir utmaningen för regioner att locka till sig den kreativa klassen bestående av författare, forskare, designers, konstnärer, ingenjörer och opinionsbildare. I förlängningen anas en ökande arbetsmarknad för kulturarbetare, kulturföretagare och kulturentreprenörer.

Ett mer öppet förhållningssätt till marknaden efterlyses. Jörgen Svensson talar om att marknaden har börjat närma sig kulturen och att kulturen därmed måste förhålla sig till och möta marknaden: ”Vi måste se möjligheter inte bara ett stort djävla spöke! Vi behöver vara mer verklighetsförankrade, sluta vara drömmare!”

En annan tendens är att synen på kulturarbetarna förändras. Emma Stenström, forskare vid Handelshögskolan i Stockholm och gästprofessor på Konstfack, menar att vi nu ofta talar om kulturentreprenörer istället för kulturarbetare och att detta speglar ett skifte i föreställningar och språkbruk som har ägt rum de senaste åren. Om vi förut betraktade kulturskapare som anställda, företrädesvis i offentlig sektor, ser vi dem i dag snarare som företagare på en marknad. Kulturarbetare förväntas därför starta egna företag i allt högre utsträckning, enligt Emma.

Det talas en hel del om institutionernas kris i samtalen och vi fick höra flera radikala påståenden i den frågan. För ett står Yvonne Rock, kulturproducent och tidigare medarbetaren i kulturutredningen: ”Institutionerna har sprängts om 10 år!” Också Karl Palmås, forskare vid Handelshögskolan i Göteborg, uttalar sig om institutionernas kris. Karl förutspår att tolkningsföreträdet alltmer kommer att flyttas ut från de gamla institutionerna. Detta gäller också kreativiteten, då de traditionella institutionerna inte har tillräcklig plats för kreativitet. Stora delar av kunskapsproduktionen kommer i framtiden snarare att ske inom hybridorganisationer utanför institutionerna, menar Karl.

Allt detta kommer att resultera i färre fasta institutioner med ett fåtal anställda i framtiden: ”Ett gäng kringflytande projektare får jobben.” Det civila samhället och NGO:er förväntas få ta större del av ansvaret. Och det fria kulturlivet kommer att få mer offentligt stöd än idag, tror Niklas Rydén.

En konsekvens av de förändringar vi ser framför oss blir att kulturarbetare måste söka nya vägar till försörjning och finansiering av sina projekt, bortom den offentliga finansiering som många är helt beroende av idag. Inger Eide Jensen menar att det finns uppenbara faror i detta. Men Inger tror inte att konst- och kulturfältet för den sakens skull

”Man måste kunna skapa sin egen arbetsmarknad.”
– Inger Eide Jensen

behöver befolkas av ”bockfötter med management-idéer”. Lotta Lekvall tar upp samma fråga och betonar att vi som arbetar inom kultursektorn behöver vidga synen på vad som inbegrips i den kreativa sektorn och finna en tredje väg, bortom finansiering antingen via offentliga bidrag eller genom att driva kommersiella projekt.

OM KRAVEN PÅ KULTURARBETARNA

Vi lyfte frågan om vad som kommer att krävas av de personer som vill arbeta inom kultursektorn och finna sin försörjning där. De kunskaper och färdigheter som betonas är bland annat informationshantering, kommunikativ förmåga och språklig kompetens, social kompetens, ledarskap, ekonomi och juridik, organisatorisk och administrativ kompetens, konstnärlig kompetens, förståelse för konstnärliga processer, allmänbildning, statskunskap och professionellt förhållningssätt.

Elisabeth Andreasson, ledamot i Kulturverkstans ledningsgrupp, betonar att också inställningen till arbete blir allt viktigare: ”... det krävs engagemang, att vara en lärande människa, en fri agent med entreprenörsanda, att vilja något.” Dessutom ställs det krav på att ha en öppnare, mindre defini-

tivt förhållningssätt, när det kommer till identitet, menar Yvonne Rock. ”Man måste klara av att ha flera identiteter... vara minst bi”.

Kulturarbetare måste bli allt skickligare på att finna olika finansieringsmöjligheter för sina projekt och olika vägar att ordna den egna försörjningen. Här finns ett utbildningsbehov, menar Emma Stenström, ”... vi behöver entreprenörsutbildningar där konstnärer lär sig tjäna pengar på olika sätt.”

Niklas Rydén tror att vi kommer att se en förändring av kulturarbetarnas självbild framöver - kanske gäller detta främst konstnärerna. ”Många kulturarbetare kommer att tvingas se över sin elitistiska självbild.” Konstnärer har av tradition ofta blivit betraktade som ensamma, skapande genier, både av sig själva och av andra. Den myten kommer inte att kunna bibehållas, menar Niklas. Han tar upp förändrade produktions- och distributionsvillkor, genreupplösning, otydliga gränser mellan upphovsman, interpret, förmedlare, främjare och publik och nätets utbyggnad som förklaringar till detta.

Utbildningsbehov

Emma Stenström menar att kultursektorn idag är mer hierarkisk, patriarkal och ickehumanistisk än näringslivet. Hon frågar sig hur man kan utbilda den nya tidens ledare, bortom det kulturkonservativa synsättet. Yvonne Rock delar denna syn: "...kulturen är verkligen stockkonservativ. Näringslivet skulle aldrig kunna fungera med en sådan konservativ syn". Emma formulerar grundläggande frågor som har med utbildning att göra: Ledarskap, går det att lära ut? Vad är det specifika med ledarskap inom konst och kulturområdet? Kan utbildningar arrangeras som både vänder sig till teater- och näringslivschefer?

Formerna för framtida utbildningar tas upp. Också kulturarbetare måste få möjlighet till ett livslångt lärande genom att regelbundet delta i kurser. För detta krävs utbildningar som kan genomföras parallellt med det ordinarie arbetet, deltids- och distansstudier. Också vikten av att ta tillvara den mångkulturella kompetens som finns i dagens samhälle betonas. Detta är något som många utbildningsorganisationer misslyckats med idag, menar man.

I samtalen diskuterar vi Kulturverkstan av idag, dess styrkor och svagheter. Flera anser att Kulturverkstan bygger på ett sätt att tänka om utbildning som bryter mot det traditionella. Något som lyfts fram som en styrka är det reflekterande perspektivet som genomsyrar kurserna och utbildningens bredd. De mer kritiska rösterna säger att vi är för snälla: "ni borde vara farligare". Man frågar sig också om det var meningen att så många som har gått Kulturverkstan skulle arbeta som kulturadministratörer. Kulturverkstan ses idag som en utbildning för kulturellt intresserade och utövare, personer som inte är kommersiellt inriktade. Kanske man måste fråga sig hur det bör se ut i framtiden, menar någon.

Jörgen Svensson ställer frågor om Kulturverkstans historia och närhet till tidskriften Ord&Bild. De som arbetar med Kulturverkstan ser detta som en styrka – betoning på texten, bildningsidealet, närheten till konst- och samhällsdebatt och redskap för omvärldsanalys. Kanske borde utbildningen öppna sig mer mot näringslivet och mot andra sektorer och utforska vad ett ökat samarbete kan

innebära? Jörgen rekommenderar oss att se vilka hot och möjligheter vi ser i detta och undersöka vilka vi skulle kunna samarbeta med i framtiden.

Jörgen tar också upp frågor om framtida deltagare i våra utbildningar. Vad kan få människor att lämna sitt sammanhang för en utbildning? Många söker ett intressant sammanhang och möjlighet att göra intressanta saker tillsammans med andra. Men det finns stora grupper inom kulturfältet som inte har möjlighet att gå Kulturverkstan, trots att de skulle behöva och vilja göra det. Hur kan vi skapa möjligheter för dem att delta? Kanske kan deltids- eller distansstudier vara en möjlighet?

Om tendenser och konsekvenser

Jag skall nu göra ett försök att beskriva några av de mer övergripande utvecklingstendenser som beskrivs i samtalen och något diskutera vilka konsekvenser dessa kan föra med sig för kulturarbetare och utbildningsanordnare. Jag kommer att göra det under rubrikerna GRÄNSÖVERSKRIDANDE VERKSAMHETER, INTERNATIONALISERING, PROJEKTIFIERING, PROFESSIONALISERING, BREDDAD FINANSIERING, ENTREPRENÖRSKAP och MODERNT LEDARSKAP.

GRÄNSÖVERSKRIDANDE VERKSAMHETER

Det kommer att ställas allt högre krav på kulturarbetares förmåga att samarbeta över traditionella gränser, i olika typer av organisationer med olika slags kulturer och logik. I samtalen blev några av dessa spänningsfält tydliga, som man måste klara av att befinna sig i, kanske också finna vägar att överskrida:

ickekommersiell	kommersiell
instrumentalisering av kultur	kultur i sin egen rätt
populär	finkultur
offentligfinansierad	breddad finansiering
ideell	professionell
anställd	egen företagare
kulturarbetare/projektledare/kuratorer	konstnär
institution	hybridorganisationer
institution	fri aktör

”Ett gäng kringflytande projektare får jobben.”

– Inger Eide Jensen

Ett exempel på samarbete över traditionella gränser, som lyfts fram som en viktig möjlighet, är ett utökat samarbete mellan kultur och näringsliv. Men kunskapen om den kommersiella sektorns villkor och arbetssätt är ofta begränsad bland kulturarbetare. Här tror jag att utbildningar som Kulturverkstan behöver fokusera både på kommersiell och ickekommersiell logik. Utbildningar behöver också ge deltagarna en möjlighet att formulera ett tydligt alternativ för aktörer inom konst- och kulturfältet, byggt på alternativa ekonomiska analyser som tar hänsyn till andra värden än rent marknadsekonomiska.

INTERNATIONALISERING

Utvecklingen inom EU, regionalisering och globaliseringen spelar en allt viktigare roll. Kulturarbetare har alltid arbetat internationellt men kommer troligen att göra det i ännu högre grad i framtiden. Detta reser krav på kunskap inom det samhällsvetenskapliga fältet, om globalisering och på EU som ett politiskt och nu alltmer kulturpolitiskt projekt. Det krävs också goda språkliga färdigheter och interkulturell kompetens.

PROJEKTIFIERING

I framtiden kommer vi att se allt färre fasta tjänster och fler projektanställningar, samtidigt som mer pengar och ansvar förs över till de fria utövarna. Detta gäller såväl inom som utanför kulturinstitutionerna. Denna förskjutning kan ge ökade möjligheter till försörjning som kulturarbetare. Men det ställer också höga krav på förmåga att arbeta inom olika projekt och att samarbeta med många olika människor. För detta krävs flexibilitet, stresstålighet och djup kunskap i projektmetodik. Dessutom krävs förmåga att upprätta och bibehålla sina nätverk, när man går från ett projekt till ett annat.

”Vi behöver vidga synen på vad som inbegrips i den kreativa sektorn, finna en tredje väg bortom finansiering antingen via offentliga bidrag eller att driva kommersiella projekt.”

– Lotta Lekvall

PROFESSIONALISERING

Det sker en fortsatt professionalisering av kulturarbetet. Med professionalisering menar vi ofta tydlighet och trygghet i yrkesrollen, krav på en unik och artikulerad kunskap och en yrkesetisk medvetenhet. Detta ökar kraven på kontinuerlig utbildning, ofta under hela det yrkesverksamma livet. För oss som arbetar med utbildningar blir utmaningen att formulera oss omkring vilken teori och metodik som vi menar är mest relevant för våra kurser. Deltagarna i kurserna behöver också engageras i arbetet med att identifiera och utveckla kunskapen. Och de behöver göra kunskapsutveckling till en självklar del av sin yrkesutövning.

BREDDAD FINANSIERING

Mindre grad av offentlig finansiering av kulturen och en högre grad av det som nu allt oftare kallas breddad finansiering förutspås. Det finns också en förväntan om att konsten alltmer kommer att styras av marknadskrafterna. Denna utveckling upplever många som ett hot mot den fria konsten och kulturlivet. Samtidigt innebär den att företag, organisationer och institutioner alltmer efterfrågar och är villiga att betala för kulturarbetarnas kompetens och verk. Kulturarbetare som är öppna för att sälja sina tjänster och konstverk på en marknad får här en ökad möjlighet till försörjning. För att inte riskera att de egna, grundläggande värderingarna överskrids, behövs kunskaper om drivkrafter i den kommersiella sektorn. Här krävs också förmåga att identifiera tänkbara samarbetspartners och vägar till finansiering och försörjning som inte kan förutspås idag.

*”Vi behöver entreprenörs-
utbildningar där konstnärer lär
sig tjäna pengar på olika sätt.”
– Emma Stenström*

ENTREPRENÖRSKAP

Kulturarbetare förväntas bli kulturentreprenörer med eget företag och f-skattesedel. Här behövs personer som klarar av att vara aktörer på en marknad, utan att ge avkall på sin egen och konstens integritet. Men det kräver också mer handfasta kunskaper om egenföretagandets villkor, om bokföring, momsredovisning, pensionsplanering mm.

MODERNA LEDARSKAP

Ledarskapet inom kultursektorn är många gånger hierarkiskt, patriarkalt och icke-humanistiskt. Därför efterlyses utbildning i modernt ledarskap. För att förbereda för modernt ledarskap inom konst- och kulturlivet tror jag att också ledarutbildningarna behöver genomsyras av en demokratisk syn på organisation och ledarskap på två nivåer – både i det sätt som utbildningarna själva är organiserade och på former för och innehåll i de kurser som erbjuds.

Avslutande reflektioner

Vi har samtalat med en rad kloka personer och det står helt klart att kulturarbetare står inför stora förändringar som både kommer att påverka deras möjlighet att realisera kulturprojekt och att finna sin försörjning. Utmaningen för oss som arbetar på Nätverkstan blir naturligtvis att erbjuda resurser som de behöver för att möta förändringarna. Ett led i detta är utbildningar som är anpassade till kulturarbetarnas förutsättningar och kunskapsbehov. Det gäller att finna former som gör det tidsmässigt och ekonomiskt möjligt för dem att delta.

En hel del av den kunskap och de färdigheter som lyfts fram som viktiga för framtida kulturarbetare är omöjligt att lära inom ramarna för en kortare utbildning. Men mycket kan påbörjas och utvecklas över tid, genom innehållet i en utbildning och genom det sätt på vilket utbildningen bedrivs. Ett exempel kan vara återkommande utbildningsperioder över lång tid där ett reflekterande förhållningssätt grundläggs, allt utifrån en tanke om livslångt lärande.

En mer övergripande och utmanande fråga som väcktes när jag arbetade med rapporten handlar om kulturarbetares förhållningssätt till de förändringar som beskrivs. Kommer vi som arbetar inom kultursektorn att anpassa oss till utvecklingstendenserna i samhället eller kommer vi att skapa alternativa synsätt och lösningar? Min förhoppning, men också min övertygelse, är att vi själva kommer driva utvecklingen framåt och finna kreativa lösningar bortom de konflikter som denna rapport beskriver.

Bilaga 1: PERSONERNA VI SAMTALADE MED OCH DE SOM DELTOG FRÅN KULTURVERKSTAN

Elisabeth Andreasson, utvecklingssamordnare,

Göteborgs Stad, Utbildning, nu Folkuniversitetet

Eirik Bø, projektledare, Gjestfrihetens kunster/Arts of

Hopitality, Sølvbergets kulturhus, Stavanger

Göran Dahlberg, redaktör, tidskriften Glänta

Inger Eide-Jensen, styrelseordförande, Ord&Bild

Ingrid Elam, filosofie doktor litteraturvetenskap,

områdesprefekt för K3, Malmö Högskola

Christina Hjorth, projektledare inom kultur och hälsa

Niklas Hjulström, konstnärlig ledare, Folkteatern

Leslie Johnson, konstnär, rektor Valands konsthögskola

Jose Lagunas Vargas, KulturUngdom, Göteborg

Lotta Lekvall, vd, Nätverkstan Kultur i Väst AB

Johan "Red Top" Larsson, arrangör, Pusterviks biljetter

Linda Nygren Eklöf, stadsdelschef, Backa stadsdelsförvaltning

Chinaski Nymark, Kulturförvaltningen, Göteborg

Karl Palmås, ekonomie doktor, forskare vid

Handelshögskolan, Göteborg

Sagit Paulsen, studerande på Kulturverkstan. Kultur-

förvaltningen Marks kommun

Kerstin Quentzer, ordförande, Kulturverkstans ledningsgrupp

Yvonne Rock, samordnare Mångkulturåret 2006, grundare

av Västanå Teater

Niklas Rydén, tonsättare, konstnärlig ledare, Atalante

Emma Stenström, ekonomie doktor och forskare vid

Handelshögskolan i Stockholm

Annika Strömberg, VG-regionens ombud i Bryssel

Jörgen Svensson, konstnär

Annika Törnqvist, musiker, Göteborg Artist Center

Cecilia Verdinelli, redaktör, tidskriften Ord & Bild

Studerande som antogs till Kulturverkstan 2005

Kulturverkstans utbildningsledning 2007-2008:

Jesper Eng, koordinator och lärare, Kulturverkstan, nu

kultursamordnare på Gerlesborgsskolan

Lena Stenmar, koordinator och lärare, Kulturverkstan

Olav Unsgaard, lärare, Kulturverkstan, vikarierande

redaktör tidskriften Ord&Bild

Bilaga 2: KUNSKAPER OCH FÄRDIGHETER SOM KOMMER ATT KRÄVAS AV KULTURARBETARE

- *Kunskap i informationshantering:* Söka, hantera och värdera information. Att återanvända text eller samplingsförmåga. Att bearbeta och ”koka ner” stora informationsmängder.
- *Kommunikativ förmåga och språklig kompetens:* God förmåga att uttrycka sig i tal och skrift. God kunskap i engelska är en självklarhet, men gärna fler språk. Översät-
tarkompetens i meningen kunskap att anpassa text till en given målgrupp, exempelvis översätta byråkratiska till begriplig text. Flerspråkighet, här i betydelsen förmåga att ”tala med bönder på bönders vis och lärda på latin.”
- *Social kompetens:* Att kunna bygga varaktiga relationer. Förmåga att nätverka och upprätthålla nätverk, även efter avslutat projekt. Diplomatsk förmåga. Samar-
betskompetens. Mångkulturell kompetens.
- *Ledarskap:* Modernt ledarskap. Konflikthanterare. Förmåga att leda möten.
- *Ekonomi och juridik:* Beställar- upphandlarkompetens. Bokföring. Upphovs- och arbetsrättsliga frågor.
- *Organisatorisk och administrativ kompetens:* Förmåga att prioritera och arbetsfördela. Att söka finansiering/ bidrag. Kontorsarbete bland annat ”att ordna saker i pärmar”.
- *Konstnärlig kompetens* och förståelse för konstnärliga processer.
- *Allmänbildning.*
- *Statskunskap:* Kunskap om det politiska systemet och demokratiska processerna.
- *Professionellt förhållningssätt:* Yrkesetik, unik metod/ teknik för fältet, intresse för kvalitetsarbete och för att ut-
veckla kunskapsområdet, medvetenhet om yrkesutövning.

Denna rapport är skriven av Lena Stenmar, Kulturverkstan vid Nätverkstan Kultur i Väst.

Texten är satt och redigerad av Tormod Otter Johansson, LAT.

Färdigställd i april 2009.